

Šimon IV z Montfortu

James McDonald

Šimon z Montfortu (1160 – 25. jún 1218) sa stal nasledovníkom svojho otca baróna z Montfortu v roku 1181. V roku 1190 sa oženil s Alix z Montmorency, dcérou Boucharda III z Montmorency.

Šimonov brat Guy sa pripojil v roku 1191 k Tretej krížovej výprave ako člen sprievodu francúzskeho kráľa Filipa II. Zatiaľ, čo sa v roku 1199 zúčastnil turnaja v Ecry-sur-Aisne, Šimon počul Fulka z Neuilly kázať o Štvrtej krížovej výprave. Spolu s grófom Thibaudom (Theobaldom) zo Champagne, sa pridil ku križiakom, čím nasledoval svojho brata Guya. Istý kardinál nasmeroval križiakov do kresťanského mesta Zara pri

Adriatickom mori. Mesto dobyli a vyplienili v roku 1202. Šimon sa jeho dobývania nezúčastnil a krížovú výpravu čoskoro opustil, pričom pokračoval do Svätej Zeme. (Jeho križiacki kumpáni nasledovne dobyli mesto Constantinopolis - Konštantínopol - Carihrad.)

V čase krížovej vojny proti Katarom, Šimon už mal meno ako vojak. Jeho schopnosti sa čoskoro stali uznávanou komoditou v katolíckych zálohách. Nebol len vojakom, čo naháňal strach, ale aj schopným taktikom a stratégom. Navyše odmietol bojovať proti iným kresťanom v Byzancii, a to mu slúžilo ako vyznamenanie zo Štvrtej krížovej výpravy.

V roku 1209 sa dostal do armády zverbovanej pod vedenie opáta z Cîteaux, ktorej úlohou bolo napadnúť Katarov Languedoku. Po počiatkových víťazstvách v Béziers a Carcassonne, šľachta hľadala niekoho z vlastných radov, kto by prebral vodcovstvo. Ani jeden z nich nebol pripravený vziať na seba čo sa považovalo za nemožnú úlohu, hlavne keď to zahrňovalo feudálne habanie majetku, čo mnohí považovali nielen za protizákonné, ale aj za nebezpečný precedens. Nakolko sa opätovne vyznamenal v bitke, ponúkli vodcovstvo Šimonovi a viac-menej dostal rozkaz ho prijať. Šimon nemal na výber. Prijal úlohu a v priebehu nasledujúcich deviatich rokov potvrdil svoju povest ako skvelý taktik.

Otcom Šimona IV bol Šimon III z Montfortu, potomok panstva z Montfort l'Amaury vo Francúzsku, neďaleko Paríža. Šimon mal len malú dŕžavu vo Francúzsku, na sever od lesa pri Yveline.

Šimonova matka Amícia z Leicesteru bola najstaršou dcérou Róberta de Beaumonta, 3. kniežata z Leicesteru, v Anglicku. Jej brat Róbert de Beaumont sa stal 4. kniežatom z Leicesteru, a po jeho smrti bez toho, že by po ňom boli ostali potomkovia v roku 1204, zdedila polovicu jeho majetku spolu s nárokom na titul. Majetok bol rozdelený na začiatku roku 1207 a zo zákona kniežatstvo malo pripadnúť Amícii a Šimonovi. Anglický kráľ Ján sa jeho území však zmocnil vo februári 1207 a skonfiškoval ich výnos.

V roku 1215 boli postúpené Šimonovmu synovcovi Ranulfovi z Meschines, 4. kniežatu z Chesteru. Šimon IV z Montfortu si robil nárok na kniežatstvo z Leicesteru a z toho dôvodu sa často označuje všeobecne titulom grófa, alebo špecificky, ako knieža z Leicesteru (postaveniu francúzskeho grófa zodpovedá anglické knieža - Earl).

Cirkev udelila Šimonovi dobité územia Raymonda VI z Toulouse. Šimon sa stal známym a obávaným za svoju krutosť a za svoju „lstivosť, tvrdosť a zradcovstvo“. Pritom mu treba priznať, že často poslúchal rozkazy cirkvi, ako v roku 1210, keď upálil zaživa 140 Katarov v dedine Minerva. Bol mimoriadne ortodoxným katolíkom, oddaný dominikánskemu rádu a odhodlaný potlačiť údajnú herézu, o ktorej sa zdal byť presvedčený.

Viedol križiacku armádu pri Termes v roku 1210, pri Lavaur v roku 1211, v Toulouse tiež v roku 1211, a v tom istom roku v Castel. V roku 1213 jeho križiacka armáda porazila aragónskeho kráľa Pedra II v bitke o Muret. Tým boli južné armády porazené, ale Šimon pokračoval vo svojej kampani dobíjania a vojen, pričom ho menovali pánom nad všetkými novo-nadobudnutými územiami a on si nárokoval titul Raymonda VI, ako gróf z Toulouse a vojvoda z Narbonne (od roku 1215).

Od 6. júna 1216 do 24. augusta 1216 obliehal Beaucaire, ktorú dobyl jeho syn Raymondet (neskôr Raymond VII z Toulouse). V odozve na správy, že Raymond VI sa vracia do Toulouse v septembri 1216, Šimon opustil obliehanie Beaucaire a vyplenil Toulouse. Raymond obnovil svoje panstvo mesta Toulouse o rok neskôr v októbri 1217 a Šimon sa opäť hnal k mestu, tento krát, aby ho obliehal.

Po deväť mesačnom obliehaní Šimona zabili dňa 25. júna 1218. Hlavu mu rozbil kameň z katapultu, ktorý ovládali ženy z Toulouse – „donas e tozas e mulhers“ (vznešené panie, malé dievčatá a ženy). Najprv ho pochovali v katedrále Saint-Nazaire v Carcassonne, ale jeho telo čoskoro preniesli do jeho sídla vo Francúzsku.

Veľkosť katapultov, aké sa nasadzovali v katarských vojnách, naznačuje ich pomer k veľkosti dospelého človeka, v pravom dolnom rohu.

Šimon bol v Languedoku veľmi nenávidený, za svoju krutosť a ctibažnosť. Tu je popis jeho smrti z Piesne o katarských vojnách, verš 205, ktorú napísali súčasníci udalostí, v okcitánskom jazyku:

„Montfort je mŕtvy. Nech žije Toulouse.“ Malba na strope v salle des Illustres, Capitole, Toulouse.

Ac dins una peireira, que fe us carpenters
 Qu'es de Sent Cerni traita la peireira e •l solers
 E tiravan la donas e tozas e molhers
 E venc tot dreit la peira lai on era mestiers
 E feric si lo comte sobre l'elm qu'es d'acers,
 Que •ls olhs e las cervelas e •Ls caichals estremiers
 E •l front e Las maichelas li partic a cartiers;
 E •l coms cazec en terra mortz e sagnens e niers.

V meste postavili naši stolári katapult
 A dotiahli ho s podnosom, zo St Sernin.
 Ovládali ho vznešené panie, malé dievčatá a ženy,
 A teraz kameň udrel presne tam, kde bolo treba,
 Udrel grófa Šimona na jeho ocelovú helmu,
 Rozbil mu oči, mozog a zadné zuby,
 A praskol mu čelo a čelustí.
 Krvácajúc a čierny, gróf padol mŕtvy na zem.

Šimon z Montfortu zanechal málo priateľov v kraji, ktorý drancoval a snažil sa mu vládnuť. Dodnes je nenávidený. Panuje všeobecný súhlas, že autor Piesne o katarských vojnách to popísal správne [verš 208]. Jeho sarkastické slová o Šimonovom skvelom epitafe v katedrále St Nazaire (teraz Bazilika Saint-Nazaire) v Carcassonne idú takto:

E ditz e l'epictafi, cel qui •l sab ben legir,
 Qu'el es sans ez Es martirs e que deu resperir
 E dins e •l gaug mirable heretar a florir
 E portar la corona e e •l regne sezir.
 Ez ieu ai auzit dire c'aisi's deu avenir
 Si, per homes aucirre ni per sanc espanir
 Ni per esperitz perdre ni per mortz cosentir
 E per mals cosselhs creire e per focs abrandir
 E per baros destruire e per Paratge aunir
 E per Las terras toldre e per Orgilh souffrir
 E per los mals escenre e pels bes escantir
 E per donas aucirre e per efans delire,
 Pot hom en aquest segle Jhesu Crist comquerir,
 El deu porta corona e e •l cel resplandi

Epitaf vraví, tým, čo ho vedia čítať,
 Že on je svätcom a martýrom,
 Čo bude opäť dýchať,
 S plodmi nesmiernej radosti ktoré si vyslúžil,
 S korunou na nebeskom tróne sedieť bude.
 A ja som počul, že tomu tak má byť,
 Ak zabíjaním a krviprelieváním,
 Stratou Duší, a velebením vraždy,
 Poslúchaním zlých príkazov a podpalačstvom,
 Decimovaním šľachetných mužov

Montfortova pečať

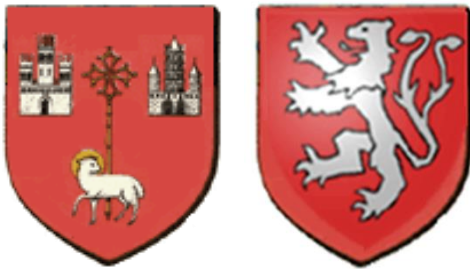

Montfortov náhrobný kameň so zvýrazneným kontrastom.

A vierou, že *paratge* je na smiech,
Drancovaním krajiny a s pýchou,
Hromadením zla a konaním proti dobru,
Masakrovaním žien a malých detí,
Vedie cesta k Ježišovi na tomto svete,
Potom Šimon nepochybne sedí v nebi,
So žiarivou korunou na hlave.

Viac o slove „*paratge*“, tu: http://www.dhaxem.com/data/handt_sl/Katarska_cesta.pdf

V devätnástom storočí starostovia mesta Toulouse (a či šerifovia, lebo ich moc bola nielen administratívna, ale aj právna a vojenská, pozn. prekladateľa) objednali sériu historických nástenných malieb. Jedna z nich, pozri obrázok v pravom hornom rohu na strane 3, zobrazuje Šimona z Montfortu v podobe leva, s telom

prepichnutým tyčou. Tyč je ozdobená rovnoramenným krížom – pre označenie mesta Toulouse. Autorom je Jean-Paul Laurens (1899). Malba sa nachádza na strope v *salle des Illustres*, Capitole, Toulouse. Jej symbolika sa zakladá na Montfortovom erbe (lev), ako aj na erbe mesta Toulouse (jahňa s tyčou a rovnoramenným krížom). Na plagáte okolo tyče stojí: „Montfort je mŕtvy. Nech žije Toulouse“ (Montfort est mort. Viva Tolosa). Je to nápadný obraz, ktorý navrhuje silné stotožňovanie sa s grófom Raymondom, proti Šimonovi.

Dnes je miesto, na ktorom sa Šimon z Montfortu stretol so svojim koncom, označené plaketou zasadenou v ružových tehlách z Toulouse (obrázok vpravo). Napísané na nej je: „Staré záhrady Montoulieu – Počas obliehania Toulouse v priebehu albigénskej krížovej vojny tu zabili Šimona z Montfortu v roku 1218“. Posledné dva riadky obsahujú citát z Piesne o katarských vojnách, verš 205, už citovaný vyššie, ktorý znie: „Teraz kameň udrel presne tam, kde bolo treba“, najprv vo francúzštine a pod tým v pôvodnej okcitánčine.

Šimon zanechal za sebou troch synov a dve dcéry.

- **Amaury z Montfortu**, jeho najstarší syn, ktorý zdedil jeho francúzske územia. Amaury sa v roku 1239 zúčastnil Šiestej krížovej výpravy, počas ktorej padol do zajatia po porážke v Gáze. Z väzenia v Káhire ho prepustili v roku 1241 a zomrel v tom istom roku v Calábrii, zatiaľ, čo sa vracal domov.
- **Guy z Montfortu**, ktorý sa oženil Petronillou, grófkou z Bigorre, dňa 6. novembra 1216 – čo sa videlo ako pokus o založenie dynastie rodiny v Okcitánii. Guy zomrel počas obliehania Castelnaudry 20. júla 1220.

- **Šimon z Montfortu**, ktorý napokon získal panstvo kniežatstva Leicesteru (ktoré si onoho času privlastnil anglický kráľ Ján) na základe vernosti Montfortovskej rodiny francúzskemu kráľovi. Tento Šimon nielen znovu získal kniežatstvo, ale hral aj vedúcu úlohu v ustanovení parlamentných práv v Anglicku za vlády kráľa Henryho III. Nazvali ho „otcom parlamentu“. Pamätná plaketa, ktorá je mu venovaná, skrášľuje Americkú Snemovňu reprezentantov. V nedávnych rokoch bola po ňom pomenovaná britská univerzita a jeho meno sa dodnes spomína s veľkou úctou, v čom sa stáva pravým opakom svojho otca, ktorý za sebou zanechal len trpkosť a nenávisť.
- **Petronilla** sa stala abatyšou Cisterciánskeho kláštora Sv. Antona, St. Antoine's.
- **Amícia** pomenovaná po svojej starej matke, založila kláštor v Montargise, kde zomrela v roku 1252.

Prebrané z www.cathar.info

Z angličtiny do slovenčiny preložila Corascendea, novodobá katarská parféta

Vďaka autorovi

www.dhaxem.com

INTERNATIONAL